

Intézmény bemutatása

Az EMMI Debreceni Javítóintézetének bemutatása

Székhely intézmény: Debrecen, Böszörményi út 173.

Telephely intézmény: Nagykanizsa, Kamping utca 6.

Irányítószerv: Emberi Erőforrások Minisztériuma

Fenntartó: Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság

Alaptevékenysége javítóintézetben elhelyezettek ellátása, székhelyen 140 férőhelyen, telephelyen 108 férőhelyen.

A költségvetési szerv közfeladata: „A javítóintézet a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013.évi CCXL. törvényben meghatározott keretek között teljes körű ellátást biztosít a fiatalkorú számára, és ellátja a fiatalkorú gondozását, nevelését, felügyeletét, továbbá az oktatásával, képzésével és munkafoglalkoztatásával kapcsolatos feladatokat.”

Munkánkat a törvényi rendelkezések (2013.évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról, az 1/2015. (I.14) EMMI rendelete), a Szakmai Program valamint a Szervezeti és Működési Szabályzat alapján végezzük.

Az Emberi Erőforrások Debreceni Javítóintézet a gyermekvédelmi intézményrendszer része, annak határterületén helyezkedik el. Működését, összetett feladatrendszerét meghatározza, hogy feladatellátása során a büntetőeljárás és büntető intézkedések szabályainak betartása mellett a cél, a reszocializációs nevelés. Ezt a célt szolgálják a nevelésben alkalmazott eszközök és módszerek.

Általános célja és feladata javítóintézetünknek: fejlesztés és korrekció, a viselkedés, a szocializáció, az érzelmi élet, a kulturáltsági szint és az erkölcsi struktúrák terén. A javítóintézet a bent tartózkodás idejére „otthont”, személyiség állapotuknak megfelelő nevelést, képességüknek megfelelő fejlesztést biztosítson. A feladat megvalósítása érdekében figyelembe kell venni, hogy a fiatalot előzetesen számos kedvezőtlen pszichés hatás érte, ennek következtében személyiségük sérült. Ezért az általános nevelési célkitűzéseit tekintve megegyezik minden más nevelési intézmény célkitűzéseivel, ugyanakkor nagyban speciális pedagógia feladatok ellátására is hivatott.

A székhely intézmény mintegy 20 éve működik.

A csoportok száma, 12. Az általános csoportok mellett befogadó, speciális és életkori specifikáció céljából kialakított csoport működik. Egy csoportban 12 fő elhelyezésére van lehetőség. A csoportokban nappali, nevelői szoba, raktár, 4-6 ágyas hálósobák és fürdőszoba tartozik. Közösségi helységek közül kiemelném a tornatermet, sportpályát, kondicionáló termet, könyvtárat, ökumenikus imatermet, drámaszobát, terápiás helyiségeket, táblajáték termet.

A fiatalok lakótereit, a kialakított építészeti elvárásoknak megfelelő. A korrekciós nevelés három színtere az iskola, a tanműhelyek és a csoportok. Külön emeleti részen működik az előzetes részleg képzési, foglalkoztatási részlege 5 tanteremmel, illetve 3 osztály, foglalkoztatói helyiség van a javítóintézeti nevelést végrehajtó részlegben. Külön részen találhatóak a tanműhelyek: kosárfonó, varroda, kerámia, kreatív, asztalos műhely és kertészeti rész. A varrodai műhely ipari varrógépekkel, munkaszállal van felszerelve. A műhelyhez tartozó raktárhelyiségben van tárolva a virágkötészetéhez szükséges alapanyagok. A műhelyt igyekeztünk barátságossá tenni az ott készített munkadarabokkal. A különböző nevelési módszerek, területek, eszközök szorosan egymásra épülnek, kiegészítik egymást, sok esetben összefonódnak, komplex egységet alkotnak. A Műhely is egy színtere a nevelési folyamatoknak.

A változatos programok, tevékenységi formák célja, hogy csökkentse a fiatalokban meglévő feszültséget, a bezártságból adódó konfliktusokat, fejlessze a képességüket. Jó lehetőséget, biztosít a személyiség korrekcióra, hiszen mintát adnak a közös tevékenységekre. A pozitív megerősítés, jutalmazás elősegíti a normatív viselkedés kialakítását, megerősítését. A programok jelentős részét teszik ki a sportrendezvények, mert tapasztalatok szerint ebben jut sikerélményhez a fiatal. Vetélkedőket szervezünk, ahol előzetes felkészülés után adhatnak számot megszerzett tudásukról a növendékek. Jelentősek azok az alkalmak, amikor a kezűgyesség, kreativitás kerül megmutatásra. Szerepelnek a rendezvénynaptárban olyan események, melyek a hagyományok ápolását, a családi kapcsolatok erősítését hivatottak erősíteni. A javítóintézeti nevelésüket töltő gyerekek, intézeten kívüli rendezvényeken is részt vehetnek. Gyakoriak a külső programok, társintézmények rendezvényein szerepelnek, kirándulásokat, színházlátogatásokat szervezünk. Lehetőség van a resztoratív, jóvátételi lehetőségekre, közösségi munkák végzésével.

Általános iskolai oktatásban részesülnek azok a fiatalok, akik beérkezésükkor nem rendelkeznek 8 osztályos végzettséggel. Részükre évente két alkalommal vizsgáztatási lehetőséget. A 9-10. évfolyamon tanulók számára vizsgáztatási lehetőséget az aszóni javítóintézet szakiskolája biztosítja. Növekszik azoknak a tanulóknak a száma, akik

életkorukhoz, iskolai végzettségükhöz képest óriási lemaradással küzdenek. Egy részük dokumentáltan sajátos nevelési igényű, gyakori a képesség- vagy részképesség és tanulási zavar. Részükre eltérő tantervű fejlesztést biztosít az intézmény, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus közreműködésével. A javítóintézetben csoportonként 2 fő nevelőtanár, 3 fő gyermekfelügyelő, iskolai oktató nevelők, szakoktatók foglalkoznak közvetlenül a fiatalokkal. Munkájukat pszichológusok, drámapedagógus, orvos, ápoló segíti. Rendszeresek az egyházi foglalkozások, melyet lelkész és hitoktató vezet.

Az EMMI Debreceni Javítóintézetének funkciói:

- az ügyészség által előzetes letartóztatásba helyezett fiatalkorúakat fogadja be 12-21 éves korig
- a bíróság által javítóintézeti nevelésre utalt fiatalkorúakat fogadja be 12-21 éves korig
- utógondozói ellátást biztosít.

A fiatalok zömében Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Borsod-Abaúj-Zemplén, Jász-Nagykun-Szolnok, Békés és Heves megyéből érkeznek intézetünkbe. A legtöbb esetben rablás büntetnének elkövetésével vannak vádolva, illetve e miatt kapnak javítóintézeti nevelésről szóló bírói intézkedést. A fiatalok zöme igen rossz szociális háttérrel rendelkezik. Sokan csonka családból érkeznek. A gyerekek kb. 30%-a gyermekvédelmi szakellátásból kerülnek a javítóintézetbe. A fiatalok zöme az iskolai oktatásban több éves lemaradásban van. Sok köztük a kábítószerfüggő, szerhasználó, akik prevenciós programokon vehetnek részt.

Munkánkat a törvényi rendelkezések, a Szakmai Program valamint a Szervezeti és Működési Szabályzat alapján végezzük.

Nevelési csoportok

Az újonnan érkezett fiatalkorú elhelyezésére az intézet **befogadó csoportot** működtet, ahol fiatalkorú a végleges csoportba helyezéséről szóló döntés meghozataláig - legfeljebb azonban egy hónapig - tartózkodik. A befogadó csoport célja a fiatalkorúak megismerése, az intézeti és csoportéletre való felkészítése. Jogok és kötelezettségek megismertetése.

A **speciális csoport** legfontosabb célkitűzése, hogy megfelelő rendszerbeli működésével megkönnyítse az általános csoportokban folyó pedagógiai munkát. Olyan pedagógiai módszerek alkalmazásával, melyek a magatartászavaros gyerekek viselkedés korrekcióját szolgálják, aminek eredményeképpen általános csoportba visszahelyezhetővé válnak.

Az **életkori specifikáció miatt kialakított csoport** befogadja azon fiatalokat, akik 12. életévüket betöltötték, de nem múltak el 16 évesek. Az életkor teljes körű figyelembe vételével határozhatóak meg a pedagógiai célok, nevelésben alkalmazott módszerek. Az

Általános csoportokban is fontosnak tartjuk a pozitív megerősítést, visszacsatolást, a következetes nevelői attitűdöt. A csoportokban elfogadó, előítéletektől mentes légkör uralkodik. Fontosnak tartjuk, hogy az előzetes fogva tartás ideje alatt elkezdődjön a növendékek személyiség korrekciója, az egyedi igények, szociokulturális tényezők, magatartási és viselkedési zavarok, életkori sajátosságok figyelembevételével. Kialakuljon az együttműködés képessége.

A javítóintézeti nevelést végrehajtó részlegben befogadó, speciális és általános csoportok működnek. Általános **csoportokban** vannak elhelyezve azok a fiatalok, akik mind magatartásuk, munkavégzésük alapján jogosultak lehetnek az intézet elhagyására akár felügyelettel (csoportos kimenő, vásárlás, külső program, versenyek, vetélkedők, stb.), akár felügyelet nélkül – kimenő, eltávozás, szabadság alkalmával.

Speciális csoportba kerülnek a szökött fiatalok, ill. azok, akik komoly magatartási problémával küszködnek. Ebben a csoportban eltöltött idő minimum az intézet elhagyási tilalom végéig, vagy a magatartási problémák tartós, pozitív irányú változásáig tart. A Befogadó csoport fogadja az előzetes részlegből vagy javítóintézeti nevelést elkezdő fiatalokat is. Az intézetbe kerülő fiatalok életkorához, mentális és pszichés, valamint egészségi állapotához igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával – a gyermeki és személyiségjogok biztosítása, a humanizált igazságszolgáltatás, a bűnisméltés megelőzése érdekében kifejtett tevékenység, a droghasználat, mint gyakori elkövetési- és egyéb okok kezelése mentén – kívánjuk megvalósítani a Szakmai programunkban lefektetett célkitűzéseinket.

A Mentálhigiénés és egészségügyi csoport

Feladata a növendékek személyiségének, egészségi állapotának feltárása. Javaslatukkal segítik a növendékek nevelési folyamatának tervezését. A csoport tagjai **klinikai és mentálhigiéniai gyermek-és ifjúsági szakpszichológus, tanácsadó szakpszichológus, pszichológus, drámapedagógus, mentálhigiénikus-lelkész**. Munkájukkal segítik a pedagógiai folyamatot, feltárják melyek a korrekcióra szoruló területek, s javaslatot fogalmaznak ennek kezelésére, gyógyítására, a bánásmódra, különös tekintettel a szenvedélybetegségekre, az öngyilkossági veszélyekre, agresszióra utaló jelekre. A pszichológusi, orvosi vélemény megállapításait, javaslatait a fiatalkorú csoportba való elhelyezésénél, nevelési terve készítésénél is figyelembe veszi az Elhelyezési és a Javítóintézet Tanács. Amennyiben szükséges, a pszichológus javaslatára az orvos megszervezi a fiatalkorú pszichiátriai vizsgálatát. Azoknál a fiatalkorúaknál, akiknél a

pszichológiai vizsgálat alapján terápia indokolt, ennek tervét a pszichológus elkészíti, ütemezi, lebonyolítja. Megtervezi, mely problémacsoportok igényelnek egyéni, melyek csoportterápiát. Egyéni-, csoport-, és pszichoterápia, terápiás munka végzésével személyiség korrekció, személyiség zavar enyhítése, magatartási-, beilleszkedési zavar csökkentése történik. Önismereti-, személyiségfejlesztő-, kommunikációs készségfejlesztő-, konfliktuskezelő tréninget vezetnek a csoport munkatársai. Drog-prevenációs csoportmunkát, burn-out tréninget, mozgásfejlesztő terápiát tartanak a fiataloknak. Az **egészségügyi csoport** tagjai: főállású **orvos**, **diplomás ápoló-gyermekfelügyelő**, **ápoló-gyermekfelügyelő munkatárs**, és **fogorvost**, aki vállalkozási szerződéssel látja el feladatát, munkáját szakképzett **fogászati asszisztensek** segítik. Feladatuk az elsődleges egészségügyi szemle a fiatakorúak felvételénél, s egyéb felvétellel összefüggő teendők, általános orvosi vizsgálat, akut és krónikus betegek vizsgálata és kezelése. Egyéb szűrővizsgálatok szervezése, a lebonyolításban való részvétel, beteggondozás, betegápolás, gyógyszerelés. Egészségmegőrző, betegségmegelőző preventív programok szervezése és lebonyolítása, illetve az ezeken való közreműködés.

Szakértői csoport

Feladat ellátása során szervesen kapcsolódik az intézet több tevékenységi körébe. Tagjai részt vesznek a **Szakértői Bizottság** munkájában. Feladatuk a javítóintézetbe került fiatalok megismerése, állapot felmérés, szakvéleményükkel megalapozni a nevelési folyamat irányát. Az egyéni nevelési tervben rögzített személyiség állapotra épülő célkitűzések meghatározása, nyomon követése.

A szakértő, módszertani és mentálhigiénés munka szervesen kapcsolódik az intézet tevékenységének egészébe.

A **szakértői és módszertani csoport** feladat és témaorientáltan munkacsoportokat szervez pályázatok írására, kísérleti programok kipróbálására, felmérések, kutatások, elemzések elvégzésére, szakmai és tudományos előadások, konferenciák szervezésére.

Módszertani csoport nem állandó tagokból áll, hanem feladat-specifikus összetételben dolgozik, egy adott feladat elvégzése érdekében. A szakmai feladatokat végző munkatársak köréből bárki kaphat megbízást az adott feladat elvégzésére. Munkájuk során általában teamben dolgozva, akár egyéb gyermekvédelmi szakemberekkel együtt végzik el a feladatot. Tagjai mentori feladatot is végeznek.

Az **utógondozó otthon**, a javítóintézetben nagykorúvá vált fiatal felnőttek részére biztosít utógondozói ellátást 8 férőhelyen. Az utógondozó otthon önálló épületben kialakított lakásotthon.

Az utógondozói otthon rendeltetése szerint **egyénilag kötött megállapodás** alapján teljes körű, vagy részleges ellátást biztosít azoknak a fiatalkorúaknak, akik:

- huszonegyedik életévüket betöltik, és az igazgató a javítóintézetből elbocsátja őket
- javítóintézeti nevelésének bíróság által meghatározott tartama letelt

továbbá

- a családjukba nem térhetnek vissza, és az elbocsátás idejére nem sikerült számukra lakhatási lehetőséget és megélhetési feltételeket teremteni
- a megkezdett tanulmányaikat a javítóintézeti oktatás, képzés keretein belül szeretnék befejezni

Az elhelyezés időtartama: tanulmányok befejezéséig, illetve indokolt esetben az azt követő 6 hónap.

A javítóintézet az utógondozói elhelyezettek számára **teljes körű ellátást nyújt**: biztosítja a jogszabályban meghatározott étkezést, ruházatot, tisztító- és tisztálkodó szereket és zsebpénzt.

Az utógondozói elhelyezettek joga van az egészségügyi ellátásra, az ápolásra. Az utógondozói elhelyezettek – az intézeten belüli ütemezés és szabályozás szerint – használhatják az intézmény közös helyiségeit (edzőterem, könyvtár, tornaterem, stb.) és részt vehetnek az intézeti szintű programokban. A javítóintézet – költségvetés lehetőségeihez mérten – hozzájárul az utógondozottak csoportos szervezésű kulturális programjaihoz, kiránduláshoz, táborozáshoz.